

E. Liefstinck
Van Berkhoutweg 5, Halfweg.

Waarnemingen aan reptielen op Amorgos, Thira en Milos (Griekenland)

Ingezonden februari 1974.
Inhoudsoverzicht: inleiding - Amorgos - Thira - Milos
- summary.

INLEIDING

In juni 1973 maakten we een vier-weekse reis naar Griekenland. We bezochten de eilanden Amorgos, Thira en Milos.

AMORGOS

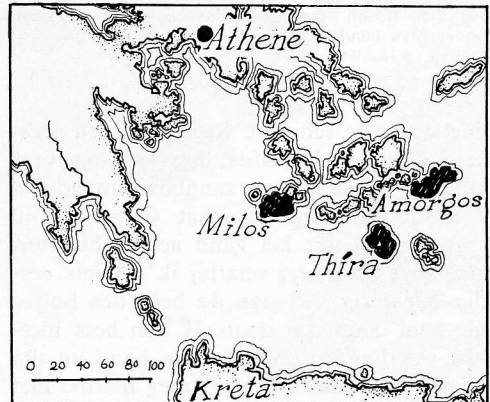
Het eerste eiland dat wij bezochten was Amorgos, het meest oostelijke en eenzame eiland van de Cycladen. Het is een langwerpige rotsig eiland dat herpetologisch gezien erg interessant is. Het eiland ligt gelukkig nog niet op de touristische route en is buiten de zomer éénmaal en in de zomer tweemaal per week te bereiken.

De eerste morgen op dit eiland ontdekten we meteen, dat in de tuin van onze gastheer *Lacerta erhardii amorgensis* in grote getale voorkwam. Het ritselede overal als je over het paadje tussen de bevoeide groentebeden door liep, vooral 's morgens vroeg. Langs het strand naar het dorpje Egiali wemelde het ook van *Lacerta erhardii amorgensis* en op een tussen het paadje en het strand gelegen muurtje van gestapelde stenen van *Gymnodactylus kotschy kotschy*. Ook zagen we in de tuin tweemaal *Bufo viridis viridis* en grote groene sprinkhanen.

Enige dagen later zagen we 's morgens om acht uur, op de helling aan de noordzijde van de baai van Egiali (dus een zuidhelling), een zandboa, *Eryx jaculus turcicus*, langs het voetpaadje dat over de helling

slingerde tussen overweldigend geurende kruiden zoals thijm en allerlei pepermunt en anijsachtig ruikende planten. Het dier was kennelijk op pad geweest, want hij lag languit en hield zich stil om ons zonder opgemerkt te worden te laten passeren, wat inderdaad bijna gelukte. Toen we echter al enige tijd stonden te kijken vermoedde hij waarschijnlijk dat er iets mis was en dat hij wel eens wat aan zijn bescherming zou kunnen gaan doen. Hij schoot plotseling als een veer in elkaar waarbij zijn kop onder en zijn dikke staart óp zijn opgerolde lichaam kwam te liggen. Na enige minuten overwon zijn nieuwsgierigheid het van zijn angst en gluurde hij onder zijn kronkels vandaan of de kust inmiddels veilig was. Aangezien we ons niet bewogen kroop hij in echt boa-tempo, maar toch met de be-

Fig. 1. Amorgos, Thira en Milos. Kaartje: S c h l ü t e r.

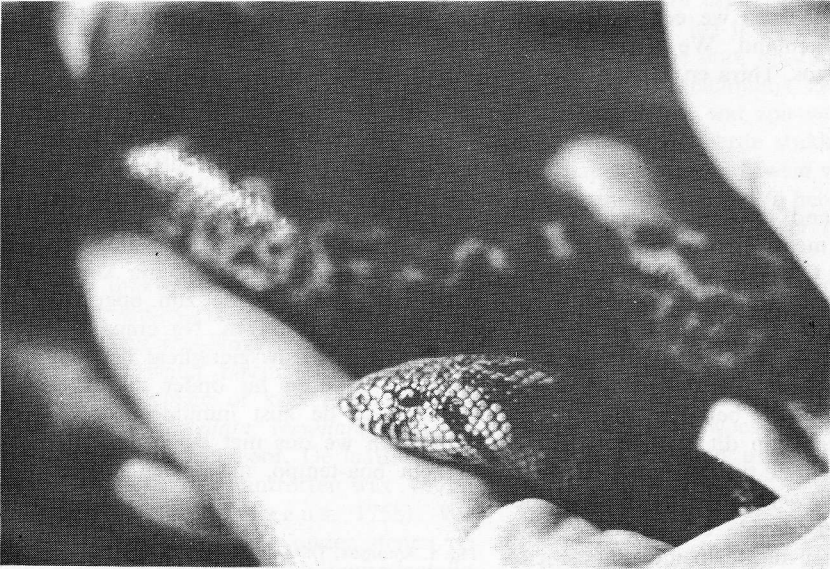
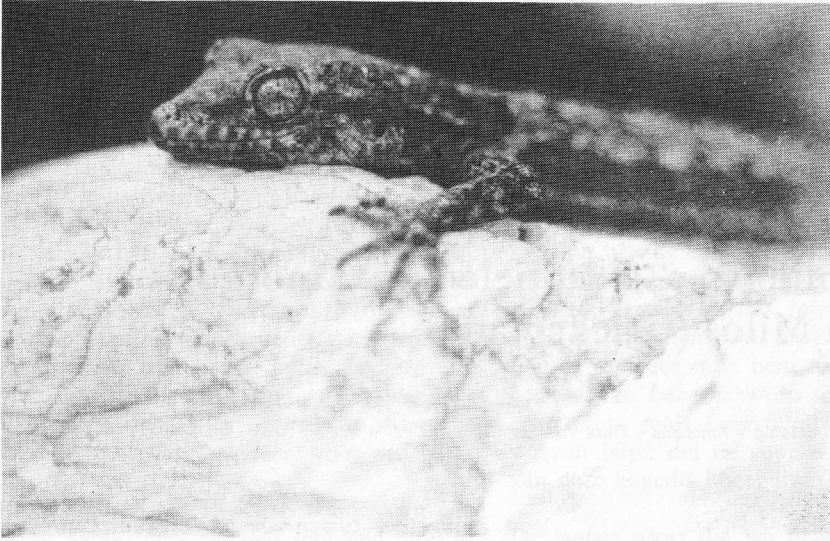

Fig. 2-3. Boven *Gymnodactylus kotschy kotschy*, onder *Eryx jaculus turcicus*, beide van Amorgos. Foto's: Liefstinck.

doeling op te schieten, weg onder een reusachtige steen. Dezelfde dag om ongeveer vijf uur kwam er een zandboa van vrijwel dezelfde tekening en maat (ongeveer 60 cm) omhoog uit het zand achter het huis van onze gastheer, waarbij ik net iets eerder aanwezig was dan de heer des huizes die hem dood zou slaan. Ik kon hem hiervan weerhouden en stak mijn hand uit om de slang te pakken maar kreeg hiertoe niet

de kans want mijn hand werd teruggetrokken, het zou mijn laatste daad op deze wereld zijn, aldus onze gastheer. Ik probeerde hem uit te leggen dat deze soort niet giftig was en demonstreerde dit door de slang, die vanwege de overmatige belangstelling al weer aan het vertrekken was en voor een gedeelte in het zand verdween, te pakken, waarop de reactie van de slang een grote tegenstelling vertoonde met de

reactie van de omstanders. Het dier vond het blijkbaar heel normaal opgepakt te worden en liet zich zeer rustig bekijken zonder de minste poging tot vluchten of bijten.

Tot mijn spijt heb ik verder geen slangen gezien op Amorgos terwijl hier toch de zeer interessante *Elaphe longissima rechingeri* en *Elaphe quatorlineata praematura* voorkomen.

Op het zeer droge eiland is het enige zoete water dat we gevonden hebben een soort bron geweest die ontsprong in een zeer dichtbegroeide, ondoordringbare vouw in het gebergte waarvan het water opgevangen werd in een vergaarbak in de schaduw van een grote boom. We troffen hier zeer veel rode, blauwe en gele libellen aan. Misschien dat aan de zuidwestkant van het eiland nog water of meertjes te vinden waren, maar voor ons was dit gebied onbereikbaar aangezien te voet over een geitenpaadje de enige reisgelegenheid was op dit (gelukkig) van elektriciteit en auto's verstoken eiland. De grootste afstand die we op een dag aflegden was toch nog 40 km.

THÍRA

Op Thíra of Santorini, het tweede eiland, bestond onze herpetologische waarneming alleen uit het portretteren van hoogstwaarschijnlijk *Lacerta erhardii naxensis*.

MILOS

Op het derde eiland, Milos, dat bijna in tweeën gedeeld wordt door de grote baai van Adamas, maakten we al gauw kennis met Drakos, een oude Griek, die vloeiend Frans, Duits en Arabisch sprak en ook behoorlijk Engels. Hij was een vriend van Schweizer, waarmee hij vroeger slangen gevangen had en naar wie nu *Vipera lebetina schweizeri* en *Natrix natrix schweizeri* genoemd zijn. Van hem kregen we het adres van iemand die een oliedrum had staan met *Vipera lebetina schweizeri* en inderdaad, midden op het eiland, over veel stoffige weggetjes bereikbaar, vonden we het gezochte huisje met een boom er achter. Onder de boom stond een drum met onge-

Fig. 4. Amorgos. Foto: Lieftinck.

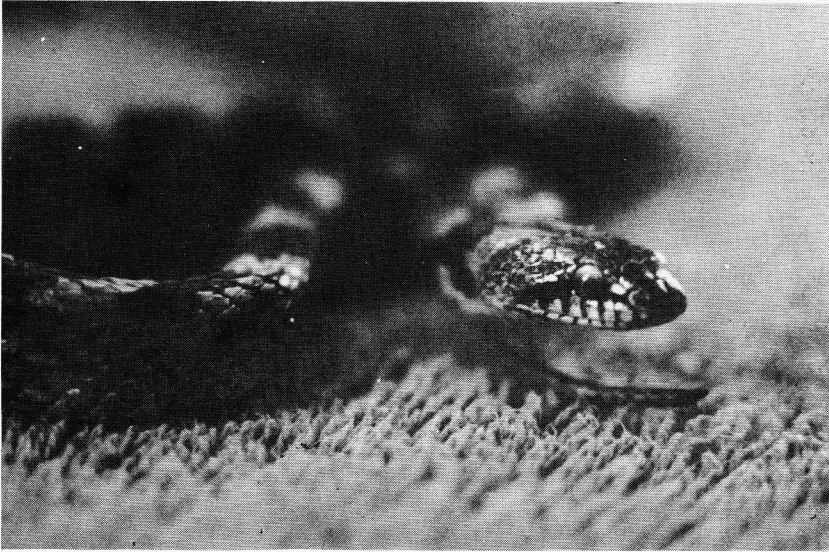

Fig. 5. *Telescopus fallax fallax* van Milos. Foto: Liefstinck.

veer 60 *Vipera lebetina schweizeri* erin met een bak water. Af en toe werden er wat muizen ingegooid. Hij had nog een drum gehad maar die had hij omgekeerd en ze zo weer vrijgelaten. Hij verkocht ze voor f 60,— per stuk aan biologen, dierentuinen en seruminstituten daar ze erg tam schijnen te worden. Inderdaad haalde hij er enige uit, weliswaar met een dubbele handschoen aan, die echter geen poging deden om te bijten.

Ik kreeg ten afscheid nog een slangetje cadeau dat wat tekening betrof veel leek op *Vipera lebetina schweizeri*, alleen het contrast was veel groter. In eerste instantie dacht ik dat het *Natrix natrix schweizeri* was, alleen de verticale pupil zat me dwars. Bij nadere bestudering bleek het een *Telescopus fallax fallax* te zijn, die we de volgende morgen weer op vrije voeten gesteld hebben.

In een poging om *Vipera lebetina* ook in de vrije natuur te zien hebben we met onze huisbaas alle hooioppertjes die er maar te vinden waren omgekeerd, want daar zaten ze volgens hem onder. Alleen toen toevallig niet. Ook zijn we verscheidene malen bij een meer geweest dat zoet water zou bevatten, het bleek brak te zijn, uiteraard op zoek naar *Natrix natrix schweizeri* waarvan het meer vol zou zitten. Vooral als het

warm was, dan zwommen ze allemaal. We hebben niets gezien en een man die aan het meertje woonde had er ook nog nooit een gezien, hij zei dat tenminste. Wel heb ik in de omgeving van het meertje, een gebied met doornig laag struikgewas, alleen onderbroken door grote blokken en keien, nog het achterste gedeelte van een dikke roodbruine (effen?) slang met grote schubben weg zien kruipen onder zo'n rotsblok.

Al met al is het toch een interessante reis geweest, zeker niet door de hoeveelheid dieren die we waargenomen hebben, maar wel door de voor ons juist ongewone dieren die we gezien hebben.

SUMMARY

In June 1973 the Greek islands Amorgos, Thira and Milos were visited. On Amorgos numerous *Lacerta erhardii amorgensis* and *Gymnodactylus kotschi kotschi* were seen. Two *Eryx jaculus turcicus* were met, they are slow animals, one was picked up and stayed very quite. On Thira a lizard, probably *Lacerta erhardii naxensis*, was photographed. On Milos *Vipera lebetina schweizeri* and *Telescopus fallax fallax* were seen, caught by a snakedealer.